

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IV. Váci-utca 11.
 hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házzhoz küldve . . . . . 8 frt
 Félévre . . . . . 4 " "
 Negyedévre . . . . . 2 " "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Farsang alatt.

Alig van évszak, mely a társadalom jelentősebb mozgalmi jelenségei annyira érvényre bírnia emelni, mint épen a farsang. A mindennapi élet érintkezései szaporodnak és az ok nem pusztán az üzleti, a kenyér után fáradozó szempont, hanem a szórakozás, a multság. És ekkor a szív, a kedély fölmelegszik, a nemesebb indulatok és érzések sokkal könnyebben jutnak kifejezésre, a kedély nemesül, a gyűlölet tünedez.

És az 1886-iki farsang mégis igen sok és igen számos jelét mutatta annak, hogy társadalmunkban még mindig megvan és él, mint a rejtve növő penész, az antisemitizmus. Végig tekintve legelőkelőbb elite báljainkon, megfigyelve még a középosztály szerényebb multságait is, okvetlen fel kell tűnni hogy mindezekben a zsidóság vagy épen nincs, vagy csak a legcsekélyebb mérvben van képviselve. A multságok, a bálók rendezősége irmagul sem mutat fel egy zsidót, kivéve talán az erdélyi magyar közművelődési egyesület javára adandó bálét, de a mit fölösleges volt kivételképen föl is említeni, mert ennek a rendezőségnek a kinyomtatott listája oly nagy, oly tulságos liberalizmussal van összeállítva, hogy csupa liberalizmusból meg sem kérdezték az illetőket, akar-e a rendezőség tagja lenni, hanem a ki névvel bír, azt beírták és ezen a néven jutott bele zsidó is. A rendezőségek azután a legnagyobb, nagy ügyekhez méltó lelkiismeretességgel úgy ügyelnek a meghívókra, hogy azok vagy egyáltalán ne juthassanak zsidó kézbe, vagy ha ez már elkerülhetetlen, oly modorban történik, hogy a meghívott kénytelenítve érzi magát a meghívást megköszönni, hasznát azonban nem venni.

Emlékezzünk vissza az antisemitizmus virágjában a zsidóság ellen intézett vádakra, ezek közül az egyik legfájóbbra. Azt mondották: a zsidó nem tud, nem akar asszimilálódni, nem tud, nem akar a nemzettestbe beolvadni. Ez a vád egyes egyedül, és csakis a társadalmi életre vonatkozhatott, mert hisz máskülönben úgy is annyira asszimilálódva vagyunk,

hogy bizony nem tud egyetlen zsidó is ennek az asszimilálódás terhei alól kimenekülni. De hát olvadjunk be a társadalomba is úgy, hogy ott se különböztessenek meg senkit másképp, mint a becsületességről és tisztességről, olvadjunk be abba a társadalomba, a melynek fő faktorai, szerepvivői a zsidót egyáltalán be nem eresztik, vagy ha kénytelenek beereszteni, akkor összes igyekezetük oda irányul, hogy éreztessék: nem vagy közénk való, nem vagy hozzánk méltó; csak türelmünk. Még csoda, hogy meg nem követelik, hogy ezt a türelmet még mint kegyelmet meg is köszönjük. Soha vádat még úgy nevétségessé nem tettek, mint ezt a vádat az ideai farsangon.

Mondjuk meg őszintén, nem mi vagyunk azok, kiknek ezt fájlalni kellene. Nem vesztettünk annyit mint a mennyibe a nyereség került volna, azonfelül meg van a kárpótlás abban, hogy így legalább a mi saját családi kötelekeinket tettük szorosabbá. A még lappangó antiszemitizmusnak következményeit nem sajnáljuk, mert nem terhelnek, sőt némi tekintetben javunkra szolgálnak, és egyedül csak magát az antisemitizmusnak a létezését kellene általános, emberi szempontból sajnálnunk. De ez meg fölösleges volna mert az időnek mindent megörlő hatalma mégis a liberalizmus, a felvilágosodottság szövetségese és ha lassan is, de biztosan irtja a dudvát.

Az örületben is van rendszer, hogy ne kellene lenni a gyógyulásban is. Az a Sándor-utczai ház, mely oly sokáig volt tanuja az antisemitizmus életre keltési kísérleteinek, volt az, mely az antisemitizmusnak megadta a legnagyobb erőt, a mit eszme nyerhet: a divatot. Istóczy éveken keresztül prédikálta igóit az országházban, hasztalanul. Egyszerre azután maga az országgyűlés, nem egészében, de egyes tagjai által, divatba hozta az örületet. És ekkor egyszerre futó tűzként terjedt el az egész országban, orgiákat ülve mindenütt, a hol a reménységen felül talált követőkre. Most ismétlődik ez a processus. Az országgyűlésen ma már az ugynevezett antisemiták annyira eltörpültek, elcsenevészedtek, hogy még az

izgatásra is képtelenek és legfőlegb még a kaczaj és vidámság fölkelésére jók. A hatás az országházbói a népre nem maradhat el, és nem maradt el eddig sem, csak hogy a mint sokáig kelle Istóczynak prédikálnia, míg eredményt ért el, úgy időbe kerül, hogy az embereknek sokszor oly kedves gyűlölködési érzetét a jó hatás eloszlassza. Már-már hinni kezdtük, hogy a megszűnés teljesen bekövetkezett. Nos, a farsang az ellenkezőről gőzött meg: még él az antisemitizmus, ha élete ma már nem is egyéb, mint nyomorult tengődés, de él, reménytelenül és dicstelenül. Sajnálkozunk fellette? még ezt sem érdemli meg.

Megemlékeztünk róla, mint kulturális jelenségről, a jövő számára, annak a jövődönnek számára, mely fölülemelkedve a mindennapi élet vergődéseiben, nem fogja érezni a kellemetlen pillanatnyi benyomást, hanem tárgyilagos ítéletet mondva a majdnem érthetlen gyűlölség felett, a legszebb igazságot, a legnagyobb elégtételt abban a kifejezésben fogja megadni a zsidóságnak: Miért fáj az antisemitizmus a zsidóságnak, mikor ez az egész örületes mozgalom csak azt igazolja, hogy félték a zsidóktól, hogy félték a zsidók szellemi és anyagi fölényétől? Bók, elismerés volt a zsidóság részere az antisemitizmus, és e bók abban nyilvánult a legerősebben, mikor még a társadalmi élet legnagyobb kellemességei közben is megfigyelték azt. A jövődönnek ez az ítélete be fog következni bizonyosan.

Dr. G.

A szegedi beadvány.

Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapja mult heti számában közzé tett szegedi hitközségi beadvány, mely az izr. anyakönyvek vezetésére vonatkozik, e héten Weisz Soma néptanító ur által ellenvéleményeztetett. Az e hó 1-én megjelent izr. tanügyi Értesítőben pedig Lé v a y S. ur, a lugosi főrabbi által Krassó-Szörény megye alispányi hivatalhoz benyújtott beadványát kritizálja, mely a szegedi beadvány tartalmával azonos. Végül a „Nemzet“ mult vasárnap megjelent számában D. S. urtól jegyzett ezikke is foglalkozik e tárggyal és arra a következtetésre jut, hogy a néptanítók az anyakönyv vezetéséről kizárandók volnának.

Én ugyan a hosszas vitáknak nem vagyok barátja, de a bölcs Salamón igéjével élén, azt tartom van idő hallgatni és van idő beszélni és úgy hiszem, a zsidó felekezet érdekében is kívánatos az eszmeesere s így nem fölösleges a szó.

Véleményem szerint az anyakönyv vezetés magában véve nem vallásos, hanem inkább közigazgatási ügy, de hogy már régibb időkben is, minden felekezetnél a lelkészekre és nem a jegyzőkre bízott, ez onnét van, mert az eskedési, keresztelési és halál eseteknél a papok végzik a funkciót és így ezek legilletékesebbek, ezen tény az ezen célra rendelt könyvek az ugynevezett anyakönyvek bejegyzésére.

Az eddigi intézkedések tehát, hogy a papok vagy helyetteseik iktassák be ez eseteket, nagyon természetes

T Á R C Z A.

Menah.

— Az Egyenlőség tárczája. —

I.

Orvosaim azt rendelték, hogy egészségem helyreállítása érdekében utazásokat tegyek, s így utnak indultam, míg végre Tangerbe értem, hol hosszabb időre letelepedtem.

Magától értetik, hogy kalauz nélkül nem mehettem sehová. Nekem szerencsére — kitűnő emberem akadt. Egy ismerős mérnök ajánlotta nekem, a ki mikor a spanyol hadjárat alatt Marokkóban beteg volt, két hónapig ápoltatta magát általa. A kalauzom neve Izsák volt és azon zsidókhöz tartozott, kik nemesak, hogy mindenhez fognak, a mitől jövedelmet várnak, hanem mindenhez, a mihez fognak értenek is egyszermind. Három nyelven beszélt: arab, franczia és spanyol nyelven. Afrika gyarmatainak zsidói spanyolok, kik a középkori spanyol zsidó üldözések alatt ide származtak.

Tangerben eleinte szépen folytak napjaim, mert sok időm telt el a nevezetességek megtekintésével; később azonban unatkozni kezdtem, mert néhány levélíráson kívül

alig volt számomra teendő. Egy napon kedvem támadt a festésre. Felszólítám tehát Izsákot teremtsen elő nekem egy mintát. Másnap egy kedves zsidóleány állit be hozzám és előadja, hogy Izsák küldé. Ő itt a szomszédságban vak, öreganyjánál lakik és nagy ő nagyon szeretne néhány pezedát keresni.

— Hány éves vagy? kérdém tőle.

— Én 15 éves vagyok, a nevem pedig Menah, válaszolá a fiatal leány.

A leány modora tetszett nekem és én siettem kifejezést adni előtte ebbeli nézetemnek.

— Rendkívül örvendek — mondám — hogy Izsák ide hozott, velem fogsz reggelizni én evés alatt szeretem a társaságot.

— Köszönöm, keresztény, de nekem nem szabad veled tartani.

— De akkor nekem nem fog izleni az étel, ha nem eszel velem.

— Nagyon sajnálom. Itt maradok nálad. de nem eszem, mert a vallásom tiltja.

Én Izsákot kérdém, vajjon miben áll a vallási tilalom és ő megmagyarázta nekem Menah vonakodását. Majd segíték a dolgon, hogy itt reggelizhessen. Hozattam a számára a zsidótól étkeket.

— Ezt szabad megenned Menah — zsidó főzte és az edény egészen tiszta.

alapokon nyugszik; valamint, hogy rendjén volt az is, hogy az anyakönyv vezetés a személyes felelősség terhe mellett történt. A kormány azonban azt a meggyőződést nyerte, hogy ezen feladat némely helyen hanyagul teljesítették és ennél fogva elhatározta, hogy a közigazgatás érdekében és a közóhajnak megfelelően, ezen vezetést rendeletileg szabályozza.

De ezen rendeletről látható, hogy a rabbi kerületek mint olyanok, valamint a rabbi funkciók érintetlenül maradtak és az egész intézkedés csak oda céloz, hogy a kis községekben, vagyis az utolsó években alakult ugynevezett autonóm községekben, hol alkalmas rabbi vagy helyettes nem volna, az anya könyvvezetés, melynek hiteles adataira most igen gyakran, mint az ujonevezetéseknél, vagy ipar megkezdésénél és számos más esetben, úgy az egyesnek, mint az államnak szüksége van, ezen adatok vezetése és hivatalos kiadványozása képesített és hivatott kezekre bízva legyen.

Ebből következőleg helyes azon felfogás, hogy ott, ahol a rabbi vagy annak helyettese ezen közigazgatási funkciókat végezni képes nem volna, úgy az anyakönyvi kerület székhelyén lakó véglegesen alkalmazott néptanító ezzel megbízható legyen.

Mellékesen csak azt jegyzem meg, hogy a kerületek beosztása sok helyen nem helyes, mert vannak esetek, hogy egy hitközséghez egy negyed órányi lakó zsidók utasítva vannak 2 vagy 3 órányi messzeségre eső új kerü-

— Akkor itt maradhatok — mondá mosolyogva, és ha a zsidótól hozatnád a reggelit, mindennap itt étkezhetnék.

— Hát attól nem félsz hogy egyszer nem zsidó főzet állítok eléd?

— Óh, attól nem tartok. Te olyan jó vagy, hogy nem fogsz engem a bünbe kergetni.

Évés után, első teendője volt, hogy munkát kérjen tőlem.

— Hát mikor fogom már megkezdeni a munkát, a miről Izsák szolt nekem.

— Nem kívánok tőled más munkát, csak azt, hogy egy két órát együtt beszéljünk.

— De ezért csak nem fogsz fizetni nekem, mert ezzel nem teszek neked semmiféle szolgálatot.

— Ne busulj, engem az is kielégít. Itt van egy pezeta — körülbelül 80 kr., azért, hogy társaságomban két órát töltöttél.

A leány örömtől sugárzó szemekkel majd rám, majd a pénzre tekingetett és aztán hálától reszkető hangon mondá: Ezt a szegény öreganyámnak adom; hadd örüljön ő is rajta.

S ezzel a pénzt egy kis dobozba veté, melyet kis kezeiben meg-meg forgatott, hogy az érez kongásában gyönyörködhessek.

leti székhelyen az egyes eseteket bejelenteni. Ezen a bajon azonban utólag, az érdekelt felek, illetve községek meghallgatásával segíteni lehetne és kellene.

Vác, 1886. február 22.

Hazafini tisztelettel
Witt Manó.

A munkás-zavargások.

A büszke Albion lázbeteg. London utcáin forradalmi állapot tünetei mutatkoznak. A munkásosztály s a csőcselék százazrei zajongva járnak be az utcákat; napokint meetingek tartatnak, forradalmi szónokok tolmácsolják a közigalmat és elkeseredést. A nép pedig fenyegeti a kormányt, a parlamentet, a vagyonos osztályt, — és indulatain emeleti tükrö ablakok, boltüvegek és lámpák összezuzásával enyhít. A rendőrség, mely Londonban egész fegyveres háderőt képvisel, csak nagy nehezen bírja a fekete masszákat, melyek a vörös zászlót követik, erősebb kitörésektől visszatartani. Voltak jelenetek, hol a tömeg nem hátrált a szuronhegy elől sem és a kivonult őrséget közáporral fogadta. Emelkedtek egyes hangok, hogy valami komoly dolognak kell történni, s ha a parlament nem teszi meg, megteszi a nép, még ha vérontás árán is.

Mi, a kontinens távol lakói, meglepetve állunk meg e mozgalom előtt. Okai, célja ismeretlenek előttünk, csak a nagy méreteit látjuk napról-napra formálódni s megdöbbenünk tőle.

Hisz Anglia a vagyonsaág, jólét, kultura és sza-

— Mindennap fogok én egy pezedát kapni — kérdé — a mig te itt maradsz?

— Valószínűleg, ha meg leszek elégedve veled és te nyugodtan állsz, mialatt lefestlek.

— Hát meddig szándékozol itt maradni?

— Az még bizonytalan.

— És mennyi pénzt szerezhettek?

— Óh te pénzsóvár zsidóleány, mondám, majdnem önkéntelenül. Olyan fiatal vagy és mégis már betege a pénznek.

Menah nem vette észre a sértést és egy ideig úgy tett, mintha egészen más foglalkoztatná őt. Aztán kérdé:

— Hallottál-e már Jeruzsalemről?

— Természetesen. De mi köze Jeruzsálemnek a te pezetáidhoz?

— Mit gondolsz, fogok-e annyi pezetát szerezni, hogy öreganyámmal Jeruzsalembe utazhassam?

— Mit akarsz te azzal az öreg asszonnyal a messze földön kezdeni?

— El akarok menni Jeruzsalembe, mert ott nincs halál, felelé Menah komolyan.

— Ki mondta azt neked Menah?

— Ascher mondá, hogy a halálnak Jeruzsalembe nincs hatalma. A ki ott meghal, az egy kertbe száll a,

badság minta-állama gyanánt állt eddig előttünk. Irigyl-tük intézményeit, fejlett, munkaképes és sokat keresni tudó embertípusait s az önsegély amaz ezerféle forrásait, melyeket az angol társadalom az egyesnek nyújt,

S mégis, a ki mélyebben bepillantott e civilizált társadalom testi szervezetébe s avatott szemekkel kísérte az egyes szervek funkcióit, az egész működés összhangját: az előtt a most fölvetődött lázanyag nem meglepő, okai sem egészen ismeretlenek. Ez anyag, a testi disszoluációt elő-özidé méreg benne van az angol munkásosztályban. vele együtt fejlődött. terjedt, — a köztörvények, állami és társadalmi intézmények csak elszigetelni, hatásait ellensulyozni bírták, magát a mérget előlni nem. Kiirtása egyike a kor legnehezebb kérdéseinek, melylyel már annyi nagy elme, annyi kormány csak meddön foglalkozott. Hasonló kórállapot van a világon mindenütt, hol az erők közös munkája a tőkével szolgál s együtt nem produkálnak eleget arra, hogy a töke is bőven gyümölcsözzék, az erők is jól megélhessenek. Annak érdeke hatalmi kérdés, melyen az államszervezet nyugszik, — ezek érdeke létkérdés, melytől sok ezer munkáscsalád sorsa, erkölcsi és anyagi fejlődésének története függ. Az érdekek jól megférhetnek egymás mellett — elvileg, a minthogy egymást elméletben kiegészítik. De a praktikus élet gyakran ellentétbe hozza őket. Támadnak rendellenes viszonyok, a forgalomban zavar állhat be, az élelmi szerek megdrágulhatnak, a munkaerő emelheti igényeit akkor, midőn a töke csak a saját intakt ereje rovására s így hatalma egy részéről való lemondással elégíthetné ki azokat. Így állanak elő éles

ütközetek, így támadnak végzetes szenvedélyek, ártó mozgalmak a tömegben, elnyomási törekvések a másik részen.

A mi most Angliában kitört, a munkás-mozgalom tanulságosan izgató példa minden gondolkodó elmére. Illusztrálja a kérdést, melyre imént rámutattunk, s mely végig vonul műveltségünk, korunk egész történetén. Bizonyító erővel lép föl a munkásdemonstráció a töke és a munka közti száz éves perben. Sőt fölveti az egész nagy problémát, vajjon a mult század nagy forradalma s a kor szabadelvű intézményei helyesen szervezték-e át a társadalmi rendet? A fölszabadult tömegek, melyek azelőtt a kiváltságolt egyének szolgái, s érdekükben nélkülözök, koplalók valának, eltarthatók-e ujult emberi méltóságukhoz megfelelően, kielégíthetők-e igényeik, melyek a terjedő kultúra arányában emelkednek, a nélkül, hogy maga a töke, tehát a szervezet alapja, megtámadtassék?!

Tagadhatlan, hogy ez oldalon veszedelem fenyegeti mindazt, mit a forradalom alkotott. Nagy elmék aggódnak fölötte, hogy a fölszabadult s művelődő tömeg, ezt az agressziv erőt nem lehet sokáig megtartani ama korlátok közt, melyek a töke biztossága érdekében megvonattak.

E korlátokat ostromolja az alulról, fejlődő ösztöneitől hajtott áramlat. Minden válság, mely a tőkét éri, átháramlik az alsó rétegekbe és százezrek nyomorát teremti meg. A tömeg csak a nyomort találja elviselhetlennek s lecsillapul, ha tapasztalja az emberies részvétet, a társadalmi jótékonyosság beneficiumait. De a munkásvezetők magát a függést okolják, melylyel százezrek sorsa a töke sorsához van hurkolva, s azt tanítják, hogy ezen kell vál-

hol ibolyák, és rózsák közt sétálhat, nem úgy, mint itt a hol az embert a föld alá temetik. Szüleim egy hét alatt haltak el. Szemükre olajt öntöttek és aztán eltemették őket: azóta nagyon félek a haláltól és azért szeretnék Jeruzsalembe lenni.

A mit itt leírtam, azt rögtön irtam le, a mint Menah elmondá. És miután beszédét befejezte, elkísértem őt öreganyjához. Közel lakott, nem kellett hosszú utat tennem. A szobába léptem. Szoba? Mészfehér lyúk volt, a hol alig fordulhattott meg valaki. Az aggnő, midőn megpillantott, beteg fejét az ágyból kiemelte. Ajkai mozogtak, mintha beszélne, de hangját hallani nem lehetett. Az a szerencsétlenség hogy fiát és menyét egy hét alatt veszté el aanyira lesujtotta, hogy nyomban utána beteg lett és azóta a legnagyobb nyomorban sinli az elhagyottság kinjait.

Az ő oldala mellett nőtt fel Menah teljes elzárkózottságban — a milyen csak keleten lehetséges. Ascher a kis leány nagybátja volt, de őt csak is szülei temetése alkalmával látta, mert Ascher Tetuanban lakott. Tangerben nem volt egy rokona sem és Menah sem iskolában sem templomban nem volt sona. Így a világ folyásáról mitsem tudott és fantáziáját csak az foglalkoztatá, a mit nagybátyától egykor hallott. A velem való találkozás a legnagyobb eseményt képezte életében és így könnyen megmagyarázható az a vonzalom, melyet irántam tanusított.

Én igyekeztem őt félelmétől megszabadítani és más felvilágosításokat nyújtani neki az életről és halálról; de azért mégis én voltam a tanuló, nem ő.

Azt nem tudta ugyan, a mit például a mi magyar leányaink, mikor az iskolából kikerülnek, tudnak; de a helyett a szeretet ösztöne oly fogékonynyá tette őt minden iránt, ami jó és szép, hogy e tekintetben fölülmult számos iskolázott leányt. Sokszor gondolám, bár hallaná őt beszélni egy költő vagy író. A mi regényeink és drámáink naiv leányalakjai elcsépeelt tárgyak variációi, holott Menah olyan mint egy új, soha nem hallott melodia.

II.

Menahnak csak egy hibája volt. Pontosságához nem lehetett szoktatni. A reggelhez soha idején nem jött, mert a kezén és lábán levő körmeinek befestésével soha idejekorán el nem készült. Mikor egyszer ismét elkésett, azt mondtam neki:

— Ime a csokoládé már kihült. Nekem nagy étvágyom van, és ha holnap megint későn jössz, magam reggelizem egyedül.

(Folytatás köv.)

toztatni ez élet oly berendezése által, mely lehetetlenné tegye a munkaképes és dolgozni szerető ember nyomorát. Szóval azt akarják, hogy civilizációnk még tovább menjen, mint ameddig a forradalom eljutott!

Igy tagolva a kérdést, belejutunk abba a vérontással fenyegető témába, melylyel most Londonban a szociáldemokrácia vezérszónokai a népet a parlament ellen izgatják, a miért nem hoz oly törvényeket, melyek a tőke válságait elhárítsák a munkásosztályokról.

Megdöböntön hangzik e követelés éppen Londonban hol a tőkevagyon óriási hatalom, s hol a tőke éppen e században a tömeg nyomorának enyhítésére, a munkások érdekeinek biztosítására óriási engedményeket tett, — végre hol a társadalom ez ember lakta föld legtökéletesebb intézményeit alkotta meg, hogy a szegénység ne érezze magát elhagyatva s megtalálja a résztvevő, segínyt nyújtó kezét.

Még a múlt században mindennek nyoma sem volt. Törvény tiltotta a munkásnak, hogy egyesületet alkosson. Éppen 1793-ban hozták e törvényt az angol urak, megrettenve a francia forradalom agresszív hatalmától.

A munkások a szabadelvű iskola oltalma alatt lépésről-lépésre küzdötték ki mai szabadságaikat s a humanizmus mindenüvé követte a munkás-élet ezerféle viszonyosságait, hogy azokat elviselhetőbbé tegye ez osztályra s azt a hadilábra állástól, a forradalmi eszközöktől viszatartsa.

Hogy fogalmat adjunk az önsegély e forrásaiban esetleg tájékozatlan olvasónak, néhány adatot ide jegyzünk annak illusztrálására, hogy az angol munkás viszonylag mily helyzetben van.

Heti munkabér átlag $23\frac{1}{2}$ frank a férfinak, $13\frac{1}{2}$ frank a nőnek, 7—9 a gyermeknek. Egy 3 tagú munkás-család tehát átlag 44—46 frankot keres hetenkint, 184 frankot havonként. A kontinensen sehol nincsenek így fizetve a munkások. Csak az Egyesült-Államok egyes részeiben teszi ki a munkás jövedelme ennek négyszeresét, olykor hatszorosát. Az élelmi viszonyok Londonban föltűnően drágák a kontinenshez képest, de a munkás csekélyebb igényeivel lakásban, ruházatban meggazdálkodhatja magának a jó élelemre szükséges költséget. Az ital aránylag még legnagyobb kiadási tétele. Jövedelmének tizedrészét erre és dohányra költi. De ez is szükséglet nála, s mérséklésére sokat hatnak a mértékletességi egyesületek.

Általán a munkást a társadalmi segély egyesületi uton minden téren hathatósan támogatja. Maguk a munkászövetségek, melyek egymással szervezeti viszonyban állanak, számra meghaladják az 1500-at, s tagjai közt van az angol munkás-státusnak majd a fele. Ezek vezetik a munkás-ügyeket, kezdeményezik s intézik a mozgalmakat, melyeket a munkások sorsának javítására, a tőketulajdonossal szemben, törvényhozási vagy lársadalmi uton szükségesnek tartanak. E szövetségek állanak a meeting, sztrájk, peticionális s egyéb akciók élén. Fizetések emelése, munkas-órák leszállítása, visszaélések megszüntetése, kedvezmények

nők és gyermekek részére stb. képezik ily mozgalmak tárgyát. Az utolsó szövetkezeti kongresszuson 746 egyesület volt képviselve, melyek 262.000 taggal, 3 millió font tőkével, $10\frac{1}{2}$ millió font forgalommal bírnak.

Hatalmas hálózat a mértékletességi egyesületeké. Ezek száma meghaladja az 5000-et, meg 13 nagy szövetségbe vannak szervezve, 32.000 font évi jövedelemmel bírnak, s fölolvadásokkal, lapokkal, folyóiratokkal küzdenek az iszákosság ellen.

A munkás nép szellemi kiművelésére az angol társadalom évenként igen sokat költ. Maga az állam ingyenes oktatással nagy áldozatot vett vállaira. De a munkások számára társulati uton külön iskolák folyvást állittatnak, számuk meghaladja az 500-at, nem számítva öt nagy gyárváros nagyobb arányú munkás-kollégiumait. Maguk a munkások minden telepen olvasó és önképző köröket alapítanak, melyek aztán föderatív szervezetbe lépnek egymással.

Roppant szervezet a munkásokat biztosító társulatok, mely közel 4 millió taggal bírnak, tőkéjük meghaladja a fél milliárdot s évi jövedelmük 125 millió frank. E szervezet balesetek, munkaképtelenség, betegség stb. ellen biztosít, az agg-kor beálltával rendes ellátást ad, özvegyet eltart, árvát fölnevel. Nem kevésbé hatalmas a fogyasztási egyesületek organizmusa, melyek száma csak Angliában (Skócia nélkül) már 1870-ben 969 volt 250.000 taggal. Nagyban vásárolják az élelmi cikkeket s olcsón adják el a munkásoknak. Ujabban működésüket kiterjeszték a ruházati- és a fűtési cikkekre is.

A munkások függetlenítése társadalmi uton érdekes kísérlet tárgyát képezi Angliában az építési s főleg a részeltető társulatok útján. Amazok háztulajdonosokká teszik munkás tagjaikat, emezek pedig a munkaadó részvényeseivé a vállalat munkásait. Eddig mindkét kísérlet szépen sikerült.

De a társadalommal erősen lépést tart az angol állam is a szociális törvényhozás terén. Az ingyenes és kötelező oktatásról már szoltunk. Egész sorát jegyezhetők föl 1832. óta a munkástörvényeknek, melyek a munkaadó önkénye ellen védelmükbe veszik a munkást, főleg a nőt és gyermeket. Közerkölc és egészség szempontjából igen erélyes s jótékony intézkedéseket rendelt a parlament a munkásvilág érdekében, — általán igazságos regulátora igyekezett lenni a munka s a tőke közti viszonyoknak.

Ezek után az olvasó is osztozni fog a londoni mozgalom fölötti megdöbbenésben. Mily tejlődés lehet az, mely ennyi társadalmi és állami erőfeszítés, gyümölcsöző vagyon, humánus szellem mellett a nyomorúságot, a pauperizmust több 10,000-nyi tömeg izgalmaig növeszti föl! S ha a gazdag Angliában létezhet e veszélyes fölnőhet akkorára, — akkor nem csodálkozhatni a kontinens szegényebb s visszamaradottabb államainak amarkit bajain. Sajnos tapasztalat efélelmes tanulság, hogy a kultura terjedésével a nép művelődésével terjed a pauperizmus is, s a

züllött existenciák, nyomoruk tudatában, a jobbléttel összehasonlítás hatása alatt tömörülve, megostromlóí készsülnek lenni a főnnálló rendnek. Mig tudatlanok s elnyomottak voltak, békén türtek elnyomatást s nyomort, — ignotis nulla cupido. A kultúra felvilágositja az alsó rétegeket arról, hogy ők alul vannak . . . megindul az erők küzködése, az izmok és agyvelők munkája bennük, hogy felül kerülhessenek, vagy legalább joguk legyen a jobb léthez nekik is. Az egyén számára kivita e jogot a francia forradalom. Vajjon a tömeg jobb léteért most egy újabb forradalom készül, döngetni az angol parlament kapúit? . . .

Felhívás előfizetésre.

Azan t. előfizetők, kiknek előfizetésük f. é. **márczius hó elsején lejár**, felkéretnek, hogy megrendeléseiket minél előbb megújítani sziveskedjenek.

A lap előfizetői feltételei:

Egész évre	7 frt.
Fél évre	4 frt.
Negyed évre. , ...	2 frt.

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— **Iászberényből** írják nekünk: Szent-Mártonkátán e hó 17-én egy **B e c k** Antal nevü zsidó felekezetü földbirtokos húnyt el. Koporsóját százak állták körül könnyes szemmel, kik e derék, nemesen érző emberben jótevőjüket veszítették el, mert Beck Antal a szegényeknek valláskülönbség nélkül áldozatkész atyjuk volt. Filantrop volt, ki csakis embertársai jólétét kívánta s azok boldogságát mozditá elő. A temetés alkalmával egy több százakra menő résztvevő közönség jelenlétében a **r a b b i** megható beszédet tartott, mire az ottani ref. lelkész emelt szót a ravatal fölött s hosszú, lélekemelő gyászbeszédet mondott. Emelkedett szavakkal illusztrálta az elhunyt érdemeit, miket a haza és embertársai iránti áldozatkészsége által szerzett, s beszéde közepett a közönség felé fordulva, — melynek nagyobb részét nem zsidó vallásuak képezték — hiveit felszólltá, hogy tiszteljék s szeressék az olyan embert, legyen az keresztény, zsidó vagy bármily vallású, ki, mint az itt nyugvó testvér felebarátait valláskülönbség nélkül szerette, ki a szegényeket támogató és segélyező és a ki drága hazánk hű áldozatkész fia volt. Soha sem legyen — ugymond — különbség vallás s vallás közt, hanem igen, legyen különbség a rossz s jó ember, a nemes-szívü s kegyetlen közt. Nem az ember vallását, hanem annak szívét s tetteit kell bírálni. Midőn beszéde végén a elhunytnak megérdemelt mennyei békét kívánt, a könnyező közönség a derék lelkészt dicsérve s áldva, haladt a sirkert felé. Ime ilyen nemesen érző lelkésze van Szt.-Mártonkátának.

Büchler Márton, okl. rabbi.

A pesti izr. hitközség mult vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlését, Wahrmann Mór elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentés szerint, az iskola ügy fejlődésének a lefolyt évben legfontosabb mozzanatát képezte a Talmúd-tóra-iskolának újjászervezése. Az oktatási intézmények statistikai adatai a következők: a fiúiskola növendékek száma 1885/6. évben 581, közülök tandijmentesek 234. A leányiskola növendékeinek száma 469, közülök tandijmentesek 297. A hitközség által fenntartott tanintézeteken kívül, a kiküldött hitoktatók által teljesített hitoktatásban részesülő tanulók számával együtt, a tanítók által oktatott ifjuság teljes létszáma 11,068. A jótékony intézetek közül a fiárvaház kiadásai 23,262 frt 70 kr. Az intézet vagyona 333,362 frt 14 kr. Az izr. siketnémák országos intézet bevétele 25,128 frt 61 kr. kiadása 17,016 frt 1 kr. Az alapítványi tőke emelésére 7262 frt 57 kr. fordítottatott. Az intézet vagyona 428,960 frt 53 krajczár. A pénztári ügyosztály számadásai szerint a hitközség vagyona a lefolyt évben 30,573 frt 97 krajczárral, a hitközségnél kezelt alapítványok és alapok 9830 frt 93 krral szaporodott. A hitközség passiváinak törlesztésére és az alapok refundációjára 43,129 frt fordítottatott. A választmány azt indítványozta, hogy a szegények gyámolítására a folyó évre nagyobb összeg szavaztassék meg, mint a mennyi a lefolyt évben volt. Az igazgatósági, valamint a felügyelő bizottság jelentései tudomásul vétetvén, a kért felmentvény megadatott, a választmány indítványa elfogadtatott. Dr. Böke Gyula és Totis Adolf választmányi tagul választattak.

— **Az orosz hivatalos lap**, a Journál de St.-Petersbourg az orosz zsidókról következőleg nyilatkozik egy polemiaiban, melyet a „Novoje Wremja“ ellen folytat: Az Oroszországban lakó zsidók, ha nem volnának kényszerítve egy helyen együtt lakni, hanem szabad költözési joguk volna és a mellett a többi lakosokkal egyenjogusítva, akkor e szorgalmas népfaj hasznos tényezővé válnék az orosz nemzetnek. Most azonban miután el vannak nyomva és kulturális haladásukban megakadályozva, mással mint kereskedéssel alig foglalkozhatnak. A nevezett hivatalos közlönya zsidókról irt cikkét azzal fejezi be, hogy a tartományi adminisztratorok a zsidók emancipációja ügyében készített tervezetét helyesli és azt némi változásokkal elfogadásra ajánlja.

— **Szalonikiról** írja a „Temps“ egyik levelezője: Az itten egy helyen együtt lakó különféle nemzetiségek úgy élnek egymással mint a farkas a báránnyal. Törökök bulgárok, szerbek és görögök közt majdnem mindennap történik valami összekocczanás. Szaloniki 200.000 lakosa közt körülbelül 80.000 zsidó van és ezek a legbékésebbek. Ők nem elegendnek a politikába és — úgy látszik — a statusquo barátai. Tekintélyük igen nagy mert a lakosságnak leggazdagabb osztályához tartoznak. A zsidók nagy pénz áldozattal támogatják a török kormányt és gyűjtést rendeztek a török hadsereg segélyezésére. A gyűjtés eredménye minden képeletet fölül mult, olyan nagy összegeket hoztak össze. Végül felemlíti a nevezett lap tudósítója,

hogy azon renegatok vagy azok fiai, kik az előbbi üldözések alatt vagy az izlamra vagy a görög vallásra áttértek, most ismét tömegesen visszatérnek a mozaizmushoz, úgy hogy bátran mondhatni, miszerint nemcsak a városban, de egész Maczedoniában renegát zsidó többé egyetlen egy sincsen.

— **Ismét kivallatás.** E héten egy újabb kivallatásról tettek följelentést a kir. főügyészségnél. A rózsahegyi kir. ügyészség ugyanis azt jelenti, hogy a rózsahegyi törvényszék területén a csendőrök egy büntetett gyanúsított embert véresre vertek, s a szerencsétlen áldozat ennek folytán magára is vállalta a büntetést. Az erről szóló jegyzőkönyvet a vádlottal együtt átadták a rózsahegyi kir. törvényszéknek s itt kitünt, hogy a megkínzott ember nem lehetett a tettes, mert ő abban az időben, mikor a büncselekmény történt, a rózsahegyi törvényszéknél fogva volt. A vizsgáló bíró kérdőre vonta a vádlottat, hogy miért vállalt magára oly büntetést, melyet nem követhetett el, s a szegény ember ekkor bevallotta, hogy a vallomást kinzással csikarták ki belőle a csendőrök. Ennek igazolására megmutatta a véres inget, mely még rajta volt s a kinzás okozta sebeket. A rózsahegyi törvényszék ez embertelenségről értesítette a csendőrparacsnokságot s mint büntelt elküldötte neki a véres inget is. A csendőrparacsnokság dolga lesz kinyomozni a bűnösöket s szigorú büntetéssel hasonló embertelen eljárásnak elejét venni. Tis a-Eszlár!

— **Az alliance izr. miv. deficitje,** mely ez idén 52.227 frkt tett ki, mint tavaly is, Hirsch báró által fedezve lett. Ugy látszik, hogy az 1886-ik év sem záródik be deficit nélkül, mert már az év kezdetén számos zsidónak kellett segílyt nyújtani. Főleg pedig a piroti zsidóknak és azoknak a lengyel zsidóknak, kik Poroszországból nemrég kiutasítottak. Ez utóbbiak kénytelenek voltak Amerikába kivándorolni, de miután semmi vagyonuk nem volt, az alliance izr. univ. látta el őket utiköltséggel.

— **Rabbi avatás.** A budapesti rabbi képző intézetben múlt héten három jelöltet avattak rabbivá: Az ünnepélyen jelen volt Hochmuth veszprémi főrabbi és Dr. Hirschler főrendiházi tag. A jelöltek Dr. Rosenstein, Dr. Bárány és Dr. Steinhertz az intézet legjelesebb hallgatóihoz tartoztak. Az ünnepi beszédet Hochmuth rabbi tartá, mire az intézet igazgatója Dr. Bloch héber beszéd kíséretében nyújtá át a jelölteknek a rabbidiplomát. Az ünnepély a „szózat“ eléneklésével ért véget.

— **Pályázatok.** A bazini zaidó hitközségben a kantori állomás megüresedett. Ez állomás, mely f. é. május 1. betöltendő, 350 forinnyi évi jövedelemmel, szabad lakás és mellékjövdelemmel jár. Pályázónak schochet ubodeknek kell lenni. A kellőleg felszerelt folyamodványok a hitközség elnökéhez beküldendők. *Bazin*, 1886. feb. 21. Jelinek Vilmos hitközségi elnök.

— **Pályázat.** A szt.-tamási (Bács-megye) izr. hitközségben egy 300 frt évi jövedelemmel és szabad lakással összekötött kántor és schochet állomás megüresedett. Pályázók kellőleg felszerelt folyamodványaikat a hitközség elnökségéhez köldjék be. *Szt.-Tamás*, 1886. feb. 23. Meczner Jakab hitk. elnök.

— **Pályázat.** A ráczkevei izr. hitközségben egy kántori és schochet állomás üresedésben van, melyre ezenel pályázat nyittatik. Pályázónak magyarul és németül kell tudnia, hogy az anyakönyvek vezetésére képesítve legyen, a folyamodványok f. é. april 15. beküldhetők. *Ráczkeve* 1886. febr. 20. Az elnökség.

Az

EQUITABLE

életbiztosító-társaság New-Yorkban

alapított 1850-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én	788,993.384 o. é. frt.
a társaság vagyona „ „ „	148,312.910 o. é. frt.
nyeremény tartalék „ „ „	26,733,223 o. é. frt.
az 1884-ben kötött új biztosítások	
összege	316,436.495 o. é. frt.

az egész nyeremény a biztosítottak közt osztatik szét

Minden kötvény három év múlva megtámaszthatatlanná válik.

Magyarországra vezérképviselőség

Budapest, VI., Andrassy-ut 12. sz.

Brünni kelméket
elegáns

tavaszi öltözetre

3.20 métert, azaz 4 bécsi rőföt kitevő szelvényekben 4 frt 80 krért igen finom, 7 frt 10 krért legfinomabb, 10 frt 50 krért leglegfinomabb

valódi gyapjuszövetből

szállit az összeg postautánvétele mellett a hitteles és szilárdnak ismert

Siegel-Imhof

Tuchfabriks Niederlage

BRÜNNBEN.

Nyilatkozat: A fönnebbi cég, hála szilárdságának a vevők részéről nagy bizalomnak örvend. Ezt bizonyítja, hogy a Siegel-Imhof cég minta nélküli megrendeléseknél is kevés pénzért valóban a legjobb árut szállítja.

De miután szédelgő cégek Brünni áruk köpenye alatt garázdálkodnak, a fönnebbi cég ennek ellenében kívánatra mintákat is küld, ingyen és bérmentve.

MEGHIVÁS

a „Pesti magyar kereskedelmi bank“

XVII. Rendes közgyűlésére,

mely

1886. évi márczius hó 13-án délutáni 6 órakor

a bank helyiségében megtartatni fog.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóságnak jelentése.
  2. A felügyelő bizottságnak jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavaztatása.
  3. Az igazgatóság indítványa, az ügyrend 129. és 140. §§-ainak módosítása iránt.
  4. Az igazgatóság három tagjának megválasztása, kik az alapszabályok 36. §-a értelmében sorshuzás útján kilépésre jelöltettek ki.
  5. A felügyelő bizottság négy tagjának megválasztása.
- A kilépő igazgatósági és felügyelőbizottsági tagok újra választhatók.

☞ Az alapszabályok 19., 20. és 21. §§-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei 3 hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben saját nevére be vannak jegyezve jogosítva vannak a közgyűlésben résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíteni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie. — A szavazati jog érvényesítése céljából a részvények az az alapszabályok 18-ik §-a értelmében folyó évi márczius hó 10-ig a bank irodájában leteendők, hol is az 1875. évi XXXVII. törvényzikk 198. §-a és az alapszabályok értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt 8 nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapest, 1886. február hó 22-én.

Az igazgatóság.

(Utánnnyomat nem díjaztatik.)

Az

„EGYENLŐSÉG“

kiadó hivatala IV., váczi utca 11. sz.

a hová mindennemű küldemény

czimzendő.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb hólyag készülék minden betegség ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja 1, , 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi tuczatja 2, 3 és 4 f2t, — Legfinomabb mellboriték, darabja 2 frt. Kitiűő quarlitásu: darabja 1 frt, 1.50 kr., 2 frt és 3 frt. — Külei előjegy mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN IV., Margarethenstrasse 7.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX